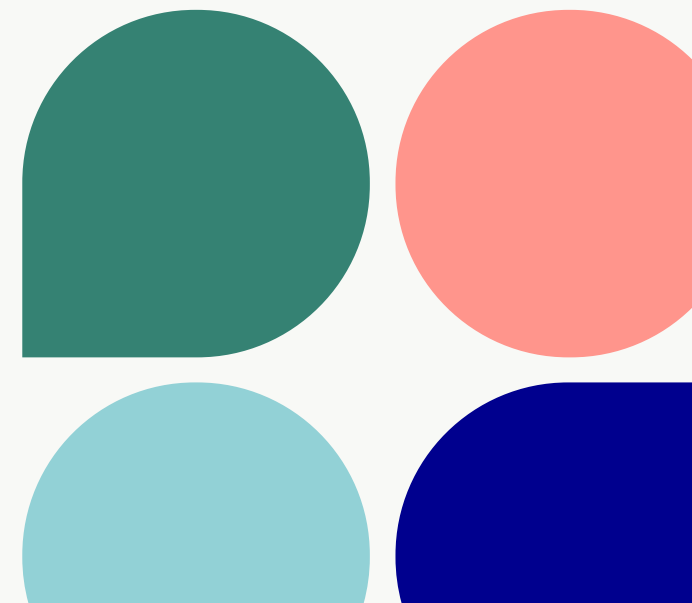

Lupa- ja valvontaviraston lausunto hallituksen esityksestä HE 44/2026 vp

Eeva Saari ja Iina Hyvärinen, Lupa- ja valvontavirasto
Kuuleminen talousvaliokunnassa 28.4.2026

Lupa- ja valvontavirasto vastustaa esitystä

- **Esityksellä lisättäisiin alkoholijuomien saatavuutta, mitä on pidettävä alkoholilain tarkoituksen vastaisena.**
- Ehdotettu ulosmyyntioikeus eroaisi merkittävästi nykyisestä tilaviinin ja käsityöläisoluen vähittäismyyntiluvasta, jossa on kyse hyvin rajatusta poikkeuksesta Alkon vähittäismyyntimonopoliin.
- **Esitys kaventaisi Alkon monopoliasemaa.** Alkoholijuomien vähittäismyyntimonopoli on toimiva järjestelmä, jolla tutkitusti vähennetään alkoholijuomien kulutuksesta aiheutuneita haittoja.
- Esitys mahdollistaisi ulosmyynnin myös kaupungeissa sijaitsevien valmistuspaikkojen yhteydessä, mikä olisi osittain ristiriidassa esityksen tavoitteen kanssa.
- Valmistajien vähittäismyyntiluvalla saisi myydä ehdotetun 17 §:n 2 momentin mukaisia vahvempia alkoholijuomia normaalin vähittäismyyntiajan mukaisesti eli päivittäin klo 9–21, mikä osaltaan lisäisi alkoholijuomien saatavuutta. Valmistajilla ei tulisi olla Alkon vähittäismyyntiaikoja laajempaa oikeutta vahvempien alkoholijuomien vähittäismyyntiin.
- **Mikäli ulosmyyntioikeutta haluttaisiin kaikesta huolimatta laajentaa, tulee eduskuntakäsittelyssä tehdä muutoksia lakiin.**

Vuosituotanto- ja ulosmyyntirajoja pienennettävä

- Ehdotettuja säännöksiä on muutettava siten, että ne koskevat hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti ainoastaan pien- ja käsityöläispanimoja, pientislaamoja ja viinitiloja.
- Valmistajien vuosituotanto- ja ulosmyyntirajojen pitäisi olla huomattavasti ehdotettua pienemmät, jotta kyse olisi käsityöläismäisesti alkoholijuomia valmistavista pientuottajista.
 - Vuoden 2025 valmistusmäärätietojen perusteella vain noin kymmenen valmistusluvanhaltijaa valmistaa yli 100 000 litraa puhdasta alkoholia vuodessa.
 - Käytännössä ulosmyyntiraja tarkoittaisi sitä, että esimerkiksi 40 % vahvuista alkoholijuomaa voisi myydä vuodessa puolen litran pakkauksina 125 000 kappaletta, mikä on noin 340 myytyä pakkausta vuoden jokaisena päivänä.
- Esitystä voidaan verrata Ruotsin lainsäädäntöön, jossa vuosituotantorajat ovat huomattavasti pienemmät ja lisäksi ulos myytävän alkoholin myyntiä on rajoitettu sekä yksittäiselle kuluttajalle kerralla myytävän määrän osalta että edellyttämällä maksulliselle vierailulle osallistumista ennen alkoholin ostamista.

Valvonnalliset haasteet korjattava

- **Luvanhaltijoiden vastuulla olisi varmistaa vuosituotanto- ja ulosmyyntirajojen noudattaminen.**
- Valvonnallisia haasteita voisi aiheutua, jos
 - valmistajat eivät etukäteen osaisi arvioida kunkin vuoden vuosituotantomäärää ja jos vuosituotantoraja ylittyisikin kesken vuoden
 - luvanhaltijat keskittäisivät valmistuksensa loppuvuoteen, jolloin vuosituotantoraja ylittyisi mahdollisesti vasta loppuvuonna.
- Tällöin ongelmallista olisi se, että säännöksen mukaan luvanhaltija ei olisi saanut myydä kyseisenä vuonna ollenkaan ehdotetun 17 §:n 2 mom. mukaisia vahvempia alkoholijuomia, mutta tilannetta ei pystyisi enää korjaamaan, koska alkoholijuomat olisi jo myyty asiakkaille.
- Ulosmyyntirajan täyttyminen voisi altistaa sille, että loppuvuonna myydyt juomat merkittäisiinkin kirjanpitoon vasta seuraavan vuoden myynteinä.

Seuraamusmaksuun tehtävä muutoksia

- Ehdotetussa 17 §:n 2 momentissa säädettävien velvollisuuksien rikkomisesta määrättävästä **seuraamusmaksusta tulisi säätää** uuden lisättävän 71 §:n 1 mom. 8 kohdan sijasta **71 §:n 1 mom. 5 kohdassa**, jossa säädetään nykyisin muistakin vähittäismyyntiluvan haltijalle asetettujen velvollisuuksien rikkomisesta.
 - Tämä mahdollistaisi luvan peruuttamisen alkoholilain 72 §:n 1 mom. mukaisesti viimesijaisena keinona vakavimmissa rikkomustapauksissa.
- **Seuraamusmaksun enimmäissuuruutta olisi perusteltua korottaa**, jotta seuraamusmaksu kannustaisi luvan haltijoita toimimaan lainmukaisesti ja pystyttäisiin huomioimaan moitittavuudeltaan eriasteiset teot ja erikokoiset toimijat.

**Lupa- ja
valvontavirasto**